

Plan van aanpak duurzame opvang asielzoekers

27 januari 2026 - gewijzigde expeditie

Inleiding

Op 3 februari 2025 nam de gemeenteraad het besluit om:

- de bestuursovereenkomst met het COA over de opvang van maximaal 200 asielzoekers op een boot, gelegen aan de kade van het Noordeinde, te verlengen tot 1 juli 2026;
- de opvang van maximaal 250 ontheemden uit Oekraïne op een boot, gelegen aan de kade van het Noordeinde, te verlengen tot 1 juli 2027.

Per 1 juli 2026 loopt de bestuursovereenkomst met het COA af. COA wil zoveel mogelijk komen tot duurzame opvanglocaties. Het is van belang om ons te beraden op een mogelijk vervolg van de opvang in Hendrik-Ido-Ambacht. De druk op de landelijke opvangcapaciteit blijft hoog. Gemeenten worden gevraagd om verantwoordelijkheid te (blijven) nemen in het realiseren van opvangplekken.

Het college wil, in het kader van de landelijke wettelijke opgave voor asielopvang, onderzoeken of en welke locaties binnen Hendrik-Ido-Ambacht geschikt zijn voor duurzame opvang van asielzoekers. Duurzame opvang betreft opvang voor een periode van minimaal vijf jaar. Voordat we starten met een onderzoek naar locaties voor duurzame opvang, leggen we via dit stuk de aanpak van het onderzoek voor.

In dit plan van aanpak benoemen we de kaders, de verschillende stappen van de aanpak en de vervolgstappen.

Kaders

De Spreidingswet is van kracht

Op dit moment is de Spreidingswet nog van kracht. Wij hebben als gemeente de taak ons hieraan te houden en hier invulling aan te geven.

*Besluit wordt genomen na uitgebreid onderzoek en participatie**

Voorafgaand aan het besluit van de raad over duurzame opvang, doen we een uitgebreid onderzoek. Belangrijk onderdeel van dit proces is dat we onze inwoners betrekken door participatie. Participatie wordt vorm gegeven op basis van het op 1 december aangenomen initiatiefvoorstel 'Draagvlakonderzoek duurzame opvang van asielzoekers'.

Motie 5 juni 2023

Op 5 juni 2023 heeft de raad een motie aangenomen waarin is aangegeven dat de raad de beslissingsbevoegd aangaande (nood)opvang van asielzoekers in alle gevallen aan zichzelf behoudt. Om die reden legt het college dit Plan van aanpak met te doorlopen stappen voor aan de raad voordat het onderzoek daadwerkelijk wordt gestart.

Duurzame opvang is voor een periode van minimaal vijf jaar

Onder duurzame opvang wordt verstaan: opvang van asielzoekers voor een periode van minimaal vijf jaar, waarbij de locatie en voorzieningen geschikt zijn voor langdurig verblijf en integratie. Dit kan variëren van kleinschalige opvangvormen tot grotere voorzieningen.

Onze taakstelling bedraagt 200 plekken voor opvang asielzoekers

Volgens de Spreidingswet heeft onze gemeente een wettelijke taakstelling om 200 asielzoekers op te vangen. Dat is het uitgangspunt voor duurzame opvang. Deze memo gaat specifiek over de opvang van 200 asielzoekers in onze gemeente, conform de taakstelling die wij nu hebben. Er is géén sprake van uitbreiding van het aantal asielzoekers.

We maken een zorgvuldige afweging op basis van een overeengekomen aanpak

Zolang de Spreidingswet van kracht is en er geen duidelijkheid is over mogelijk nieuwe wetgeving of taakstelling, houden wij een taakstelling voor de opvang van asielzoekers. De bestuursovereenkomst met het COA voor de opvang op de huidige locatie loopt af. Wij bereiden ons voor op het vervolg van de opvang van asielzoekers in onze gemeente. Dit vraagt om een zorgvuldig proces met alle betrokken partijen.

We onderzoeken locaties op het water

De voorkeur voor duurzame opvang gaat uit naar een locatie op het water. We hebben hier goede ervaringen mee. Het college ziet geen mogelijkheden voor locaties voor duurzame opvang op het land. Het is niet gemakkelijk om op land een geschikte locatie te vinden voor duurzame opvang van asielzoekers. Alle denkbare locaties hebben de nodige uitdagingen op het gebied van beschikbare ruimte, procedures, doorlooptijd, middelen, ruimtelijk-economische of leefbaarheidsaspecten. Het zoekgebied omvat daarom locaties op het water.

Zoals in de commissie ABA/Fin van 21 januari 2026 is afgestemd, heeft het college gesprekken gevoerd met grondeigenaren en andere betrokkenen van een aantal locaties. Dit heeft geleid tot een tweetal mogelijk kansrijke locaties. Deze locaties zijn in de bijlage benoemd. Deze bijlage maakt onderdeel uit van dit Plan van aanpak en van de besluitvorming.

Aanpak

Wij stellen de volgende aanpak voor. De genoemde planning is niet bindend en afhankelijk van ontwikkelingen, inzichten en opbrengsten van het onderzoek.

1. raadsbesluit over het nu voorliggende Plan van aanpak + te onderzoeken locaties (raad 2 februari 2026)
2. raadsbesluit verlenging huidige situatie (raad 2 februari 2026)
3. selecteren extern bureau voor participatie en starten met opstellen participatie aanpak (na 2 februari 2026)
4. uitvoeren onderzoek (vanaf 2 februari 2026)
 - a. locatie onderzoek
 - b. participatie onderzoek
5. raadsvoorstel over locatie duurzame opvang + projectopzet vervolg (tweede helft 2026) 2026)

Stap 1: behandelen Plan van Aanpak (raad 2 februari 2026)

In de nu voorliggende notitie benoemen we globaal de stappen die nodig zijn om uiteindelijk te komen tot besluitvorming over duurzame opvang van asielzoekers in onze gemeente. We beschrijven daarbij de criteria die we hanteren om tot een locatiekeus te kunnen komen. Het uitgangspunt is duurzame opvang op water. We benoemen kansrijke locaties. Dit resulteert in een raadsbesluit op 2 februari 2026. We communiceren hierover naar onze inwoners.

Stap 2: raadsbesluit verlenging huidige situatie opvang asielzoekers (raad 2 februari 2026)

De bestuursovereenkomst met COA loopt op 1 juli 2026 af. Op dat moment zal er nog geen geschikte (nieuwe) locatie in gebruik kunnen worden genomen. Wij zijn in overleg met COA en de terreineigenaar voor het verlengen van de bestaande situatie. Tegelijk met het voorstel over dit Plan van aanpak leggen wij een raadsvoorstel aan de raad voor ten behoeve van verlenging van de huidige situatie.

Stap 3: selecteren extern bureau voor participatie en starten met participatieaanpak (na 2 februari 2026)

Nadat de raad een besluit heeft genomen over het Plan van aanpak, kan het opstellen van de communicatie- en participatieaanpak starten. In deze fase selecteren we een

onderzoeksbureau. Na selectie starten we met de uitvoering. De raad neemt een besluit over de communicatie -en participatieaanpak.

Stap 4: Uitvoeren onderzoek (na 2 februari 2026)

Deze stap omvat het uitvoeren van het locatie-onderzoek en het uitvoeren van het participatieonderzoek. De uitkomsten van beide onderzoeken worden gebruikt voor het vervolg.

a. Locatie-onderzoek

We onderzoeken locaties en beoordelen deze op geschiktheid.

Dit onderzoek wordt uitgevoerd op basis van onder andere de volgende criteria:

-
1. Eigendomssituatie en beschikbaarheid locatie
2. Milieukundige toets
3. Planologische mogelijkheden en risico's
4. Ligging ten opzichte van dagelijkse voorzieningen
5. Koppelkansen ontwikkelingen
6. Financiële haalbaarheid
7. impact op de omgeving

Het onderzoek wordt in nauw overleg met COA uitgevoerd. Overigens vindt gedurende het gehele proces regelmatig afstemming en overleg met COA plaats.

b. Uitvoeren participatie-onderzoek

Een belangrijk onderdeel van het locatie-onderzoek is participatie. Participatie vindt plaats op basis van de aangewezen kansrijke locaties. Inwoners worden uitgenodigd om mee te doen aan de participatie. Participatie zal niet plaatsvinden gedurende vakantieperiodes.

Stap 5: raadsbesluit over duurzame opvang asielzoekers in Hendrik-Ido-Ambacht (tweede helft 2026)

Met de opbrengst van het locatie-onderzoek en het participatie-onderzoek, maken we een afweging voor een definitief voorstel over duurzame opvang in onze gemeente. Deze laatste fase leidt tot een raadsvoorstel met definitieve besluitvorming over omvang, locatie en vorm van duurzame opvang van asielzoekers in Hendrik-Ido-Ambacht.

**Toelichting op participatie*

Duurzame opvang van asielzoekers is een maatschappelijk gevoelig vraagstuk. Wij onderkennen dat dit vraagstuk een brede impact kan hebben op de samenleving. In lijn met de participatienota 'Ambachtse Aanpak', vinden wij het van groot belang dat inwoners zich gehoord en betrokken voelen bij de besluitvorming over een nieuwe duurzame opvanglocatie. Wij streven naar een open en transparante dialoog met de samenleving, waarbij ruimte is voor inbreng en reflectie vanuit de samenleving. We selecteren een ervaren extern bureau en stellen met het bureau en een vertegenwoordiging vanuit de gemeenteraad een participatieaanpak op, die we voorleggen aan de gemeenteraad.

Gedurende het gehele besluitvormingstraject hanteren we een open, transparante en respectvolle communicatiestijl. De uitkomsten van dit participatietraject worden teruggekoppeld aan de samenleving en zijn belangrijke input voor de verdere besluitvorming door de gemeenteraad.

We starten met de participatie op het moment dat we concrete informatie en vragen kunnen voorleggen aan onze inwoners. Daarbij is het uitgangspunt dat we moeten voldoen aan de verplichtingen die voortvloeien uit de Spreidingswet.

Vervolgstappen

Na afronding van het onderzoek naar geschikte opvanglocaties voor asielzoekers en de keuze voor een definitieve locatie, zal het traject overgaan in een projectfase met als doel het realiseren van de duurzame opvang op de gekozen locatie. In deze fase worden onder andere de volgende stappen voorzien:

1. **Projectopzet en planning**
Opstellen van een projectplan met projectorganisatie, duidelijke fasering, mijlpalen en verantwoordelijkheden.
2. **Financiële uitwerking**
In kaart brengen van alle kosten die samenhangen met de inrichting en exploitatie van de opvanglocatie. Hierbij wordt specifiek onderzocht:
 - o Welke kosten door het COA (Centraal Orgaan opvang asielzoekers) worden vergoed.
 - o Welke kosten voor rekening van de gemeente komen, in relatie tot mogelijke koppelkansen met gewenste ruimtelijke ontwikkelingen in onze gemeente.
 - o Eventuele aanvullende financieringsmogelijkheden.

We hanteren hierbij de door de raad gestelde voorwaarde dat de kosten worden vergoed door COA.

3. **Afstemming en besluitvorming**
Bespreken van de financiële consequenties en projectplanning met het college en raad. Op basis hiervan wordt een definitief besluit genomen over uitvoering.
4. **Communicatie en participatie**
Vorbereiden van een communicatie- en participatie plan richting inwoners en stakeholders.

Kosten uitvoeren onderzoeken

Voor het uitvoeren van de eerste stap uit het onderzoek is externe expertise nodig, met name op het gebied van de omgevings- en milieu aspecten. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door OZH. De kosten voor het uitvoeren van een participatieonderzoek worden geschat op € 25.000. Zoals door de raad besloten op 1 december 2025, worden deze kosten gedekt uit de algemene reserve.